

SECVNDVM IOANNEM

Hom. 76. de patre Deo natam nesciunt; etiam ipsum & nesciunt & oderunt.
CHRYSOST. Sic igitur non habent inquit, exultationem, per hoc eam quae a sermonibus doctrinâ tribuebant, sed eam quæ ab operibus adieci secundum Moysi legem, qui ab eo quod hoc facit persuaderi inieros iustit, cum ad pietatem ducat, & miracula tribuat, unde subdit. { Si opera non fecissem in eis quæ nemo alius fecit, peccatum non haberent.

Tract. 91. A V G V S T. Hoc scilicet peccatum quod in eum loquenter & operante non crediderunt. Sed quid est quod addidit, quæ nemo alius fecit? Nulla quippe i o pibus Christi videntur esse maiores nisi scitacito, mortuorum, quod scimus etiam antiquos fecisse prophetas, fecit tamen aliqua Christus quæ nemo alius fecit. Sed respondet nobis & alios fecisse, quæ nec ipse, nec alius fecit. Sed tamen multa virtus & malas valetudines vexatione mortaliū tanta potestate faren̄t, nullus omnino legitur antiquorum; ut enim taceatur ei in bendo factū occurbant, falsos singulos fecit: Marcus dicit quod quoque introibat in viros, vel in villas, aut in ciuitates, in plateis ponebat infirmos, & deprecabantur, ut vel similiā vestimentū eius tangerent, & quotquot rāgebant eum, salui fabant. Hac nemo aliud fecit in eis. Sic enim intelligendum est quod ait: In eis, non inter eos, vel coram eis, sed protus in eis, quia sanant eos, nemo tamen alius fecit quicunque talia opera in eis fecit, quæ quisquis alius homo aliquid eorum fecit ipso faciente fecit, hec autem ipse non illis facientibus fecit, sed hæc & si pater, aut spiritus sanctus fecit, nemo alius fecit, quæ tortus trinitatis una substantia est; his ergo beneficiis amore odiū retrubera debuerunt, & hoc eis exprobans adiungunt dicens: Nunc autem viderunt, & oderunt me & patrem meum. { C H R Y. Hoc autem dicit, ne discipuli dicant: Cur igitur introit nos induxit mala? Nonne prælia & odium prævidit? sed & propria inducit, cum subdit. { Sed ut adimplat sermo qui in lege co scripsit, quia odio habuerunt.

Ho. eadem. A V G V S T I N N . 15. de Trin. Legis nomine ali quando simul omnia veteris testamenti fanicularum scripturarum significantur eloquia, & ita dominus hic dicit: In lege co scripsit, cum legatur in Psalmis. A V G V S T. super Ioannem. Eorum autem legem dicit non ab ipsis inuentam, sed ipsis datum. Gratus autem odiit qui nullum ex odio commodum querit, vel incōmodo dum fugit, sed oderunt deum inimici, sed diligunt inimicos, ut alia præter illum bona non expedient, quoniam ipse erit in omnibus omnia. G R E G. 25. Mora. Aliud est autem bona non facere, aliud bonorum odire doctorem, sicut aliud est ex præcipitatione aliud ex deliboratione peccare. Ex infirmitate enim plerumque solet accidere, amare bonum, sed implore non posse. Ex studio autem peccare, est bonum nec facere nec amare. Sic ergo nonnumquam grauius est peccatum diligere quæ perpetrare, ita nequius est odire iustitiam quæ non fecisse. Sunt ergo nonnulli in ecclésia, qui non locum bona non faciunt, sed etiam perfuguntur, & quæ ipsi facere negligunt, etiam in aliis detestantur. Horum peccatum non ex infirmitate, aut ignorancia, sed ex studio perpetuum.

Ho. eadem. q. C H R Y. Possent discipuli domino dicere: Si verba a te audierunt quæ nullus dixit, si opera viderunt quæ nullus alius fecit, & tamen non profuerunt. Si considerent & patrem cum & te cum eo, cuius gratia non mitis, qualiter digni fidei erimus? Ne igitur hæc cogitantes turbentur, consolationem inducit dicens: Cum autem uenerit paraclytus quemodo mittat vobis a patre, spiritus veritatis quia patre procedit, ille testimonium perhibebit de me. A V G. Tamq; diceret: Odio me habuerunt & occiderunt videntes, sed tale de me testimonium paraclytus perhibebit, ut eos faciat in me credere non videntes, & quia ille perhibebit, & vos perhibebitis, unde sequitur: Et vos testimonium perhibebitis. Ille cordibus vestris inpirando, vos vocibus vestris sonando, unde poteritis predicare quod nolis. Quia ab ini. mecum effis, quod modo non faciut, quia illius spiritus plenitudo nondum adest vobis. Dabit enim vobis fiduciam testimonium perhibendi charitas Dei diffusa in cordibus vestris, per spiritum sanctum qui dabatur vobis. Ille quippe testimonium perhibens & testes fortissimos faciens, abstulit amicos Christi timorem, & inimicorum odium conuertit in amorem. D I D Y. de Spiritu sancto. Spiritum autem sanctum operante fierent testes eius subiunxit. { Hæc locutus sum vobis ut non scandalizemini. Cum enim charitatem Dei diffunditur in cordibus nostris per spiritum sanctum qui datus est nobis, sit pax multa diligentibus legem Dei non sicut illos scandalum. Deinde qui passuri essent exprimes ait: Absque synagogis facient vos. { C H R Y. Iam enim compo-

fatur, quorum spiritus sanctus habitator est. Ille spiritus consolator & filio mittitur, non secundum angelorum, aut prophetarum, aut apostolorum ministerium, sed mihi decet a sapientia & virtute spiritum Dei indiuīsam habentem cum eadem sapientia & virtute natura. Etenim filius missus a parte non separatur, atq;

C A P. XVI.

Aec locutus sum vobis ut non scandalizemini. Absque synagogis facient vos. Sed venit hora ut omnisi qui interficit uos, arbitrus obsequium se praefare Deo. Et hæc facient vobis, quia non nouerunt patrem neque me. Sed

Hom. 76. rationis & excellens uulneram creaturam essentia. C H R Y. Propter vero non spiritum sanctum, sed spiritu veritatis ei vocauit, ut ostendat quæ fide dignus: dicit autem quæ patre procedit, quia certissime nouit, quæ admodum ipse ait de seipso: Quia noui unde veniam & quo vado. D I D Y. Sed tu posset dicere: Deo si omnipotente nihil horum tenet, sed ait: A patre, non quæ pater a Deo omnipotente sit alius, sed sed in proprietate patris intellectu patrictis, egredi ab eo dicit spiritus veritatis. Mirante autem filii spiritus veritatis, simul mittit & pater eum eadē voluntate patris, & filii, & filii veniat. T H E O. Et alius quidem patrē dicit mittere spiritum, nunc autem cum se misurū dixit, quippe lollentur denotat. Ne autem conferat rem contra patrem, velut ab aliis potestate transmittens spiritum addidit. A patre, quasi acceptante patre & pariter destinante: cum autem audis quæ procedit, ne intelligas procedulum missionem esse illati extrinsecus, quæ mutunt administratori spiritus, sed quoddam differens & excepta actionis proprium procedulum appellas: vni principali spiritui attributum, originalis enim conscientia spiritus est procedulus, non ergo procedere, punitore sumendum est, sed ex parte naturale clementi obtinet. A V G. Hic aliquis forsitan querit, viri & a filio procedat spiritus sanctus: filius, filius patris est filius, & pater filius est pater. Spiritus autem sanctus non est vnu coru spiritus, sed ambo, quippe dicit ipse Christus: Spiritus patris veluti qui loquitur in vobis. Et dicit Apostolus: Misit deus spiritum sui in corda vestra. Nec ob aliud ultimum opum proprie vocari spiritum, cum est de singulis interrogemur, non possumus nisi & patre & filium spiritum: quæ ergo cōsider vocan̄ & singuli, hoc propter vocari oportuit cum qui non est vnu coru, sed in quo cōsitas apparet coru ambo. Ergo non credamus quæ dicit filio procedat spiritus sanctus, cum filii quæ ipse sit spiritus. Si autem non procederet, non post refractione discipulis suis infulasset dicens: Accipite spiritus sanctum. De hac quoque virtute credentes est dicere evangelista: Virtus de illo exhibet & fanabat oēs. Si ergo & de patre & de filio procedat spiritus sanctus, cur filius dixit: De patre procedit nisi quædam folerat eū retere, & quod ipsius est de ipso est. Vñ illud est quod ait: Mea doctrina non est mea sed eius qui me misit. Si ergo hæc intelligatur eius doctrina, quam tamen dixit non sua, sed patris, quanto magis & intelligendus est & de ipso procedere spiritus sanctus, vbi sit ait: De patre procedit, ut non diceret: De me non procedit. A quo sic habet filius ut sit deus, ab illo habet vires ut procedat ab eo spiritus sanctus. Hinc vñcumq; èc illud intelligetur, cur non dicat patrem, sed potius procedere spiritus sanctus, quoniam si & ipse filius diceret, ambo utique filius diceretur, quod absurdissimum est, filius quippe nullus est duorum nisi patris & matris. Abstain ut inter Deum patrem & Deum filium tale aliquid suspicimur, quia nec filius hominū simile ex patre & ex matre procedit, sed cum in matre procedit ex parte, non tunc procedit & ex matre. Spes autem sanctus non de patre procedit in filium, & de filio procedit ad sanctitudinā creaturā, sed simile de virtute procedit. Neq; enim possimus dicere quæ non sit vita spiritus sanctus, cum uita patris, vita filii, ac per hoc sicut pater cum habeat vitam in semetipso, dedit & filio vitam habere in semetipso, sic ei dedit vitam procedere de illo, sicut procedit & de seipso.

C A P. V T X V L.

V G V S T. Merito promissio spiritus sancto quo in eis Tract. 93. operante fierent testes eius subiunxit. { Hæc locutus sum vobis ut non scandalizemini. Cum enim charitatem Dei diffunditur in cordibus nostris per spiritum sanctum qui datus est nobis, sit pax multa diligentibus legem Dei non sicut illos scandalum. Deinde qui passuri essent exprimes ait: Absque synagogis facient vos. { C H R Y. Iam enim compo-

MENICAPV TXVI. VOBIS

262

suerant, ut si quis confessus fuerit Christum, extra synagogam ferret. A V G. Quid autem mali erat apostolis expelli de Iudaicis synagogis quia non fuerint inde exituri, etiam si eos nullus expelleret? Sed voluit denunciare, quia Iudei Christum non fuerant recepturi, a quo isti non fuerant recessi. Nam quia non erat illus alius apostolus Dei, illud semen Abraham, qui spiritum sanctum fuerit. Et hoc est quod dicit: Et ne ex eo, interro, me quo vadis? Euntem enim in calum non verbis querierunt, sed oculis deduxerit: videbat autem dominus quid sua verba in eorum cordibus ageret, spiritualem, quippe nondum interius habentes consolacionem quæ

diffunditur ab eo, manens in illo & habens illum in semetipso. Qui spiritus sanctus fu prædicto modo missus a filio, de patre egreditur, non aliunde ad alia transmigrans. Quomodo enim pater non consilist in loco cum ultra omnem corporum natura, ita & spiritus veritatis nequaquam locorum fine clauditur, cuī sit incorpo-

Hom. 76. Ante med.

Hom. 76. hæc locutus sum vobis, ut cum venerit hora eorum, reminiscamini, quia ego dixi vobis. Hæc autem vobis ab initio non dixi, quia vobiscum eram.

b. Et nunc vado ad eum qui misit me, & nemo ex vobis interrogat me, quo vadis? Sed quia

deinde cum ho eis dixissent, adicunt: { Sed ve ho, ut omnis qui interficit uos, arbitritur obit, se p̄a Deo. Quæ verba ita subiecit tanq; ex hoc confolare eos, qui de synagogis iudaicis pellerentur, an forte de synagogis illa separatio sic eos fuerat turbatura, ut morientur portu quā in hac via fine Iudeorū congregatiōnē moriantur. Abiit ut si turbarentur, qui Dei, non hominum gloriam requirebant. Hæc itaque sensus est in his verbis, Extra synagogam facient vos, sed nolite solitudinem formidare. Separatim quippe a congregatiōnibus eorum, tam multis in nomine meo cōgregabit, ut illi metuentes ne templum quod erat apud eos, & omni legis veteris sacramenta deferant, sic interficiet vos ut Deo arbitrentur se praefare obsequium, zelum Dei habentes, sed non secundum scientiam. Hoc enim de Iudeis dictum debemus accipere, de quibus dixerat: Extra synagogam facient vos. Nam testes, id est Martires Christi, etiam si oscilli sunt a gentilibus, non tamen illi arbitrari sunt Deo, sed dij suis falsis obsequiū se praefare, Iudeorū aetate omnis qui occidit prædicatores Christi, Deo se putauit praefare obsequium, credens quæ deferent Deum Israel quicunque conuerterentur ad Christum. Hinc ergo accentus, & zelum Dei habentes, sed non secundum scientiam oscilli sunt Deo praefare credentes, occidabant eos. C H R Y. Deinde consolatiōnem inducit dicens: { Et hæc omnia fa. vo, quia non noue, pa. neque me q.d. Sufficit vobis in consolatiōnem propter me & patrem hæc pati. A V G. Ne autem ignarus atque imparatos animos mala improuisa, quāmuis cito transtulit turbarent, hanc huius causam, ut hæc eis præficiat, ostedit subdiles: { Hæc lo. su. vo. vt cum ve. ho. eo. remini. quia dixi vo. } Hora eorum, hora tenebrosa, hora nocturna; sed non Iudeorū separatiū a se dīem Christi, nonnulla confusione suscitauit. C H R Y S O T. Sed & properat aliam causam hoc prædit, vt non dicent quoniam non preuidit futura, & hoc significat cu dicit: { Remini. quia ego dixi vo. & vt non posset dicere: Quoniam blandiens nobis ea quæ ad gratiam dicebat solum, cuius autem gratia hoc a principio non dicit, offendit dices, { hæc autem ab ini. vo. nō dī quia vobis erā. } quæ scilicet in custodia mea erat: & licetum erat interrogare, quād passionē cum hoc diceret, non ergo ab initio quando cum illis erat. Sed Marchetus non solum imminentē passionē, verum etiam ab initio hæc denunciata esse commemorat. Quid sit ergo vulnus & dicit: { Hæc autem ab initio non dī. } nisi quia ea quæ hic dicit de spiritus sancto, p̄ sit venturus ad eos & testimoniū perhibuit quando mala passuri sunt, hæc ab initio non dixit, quoniam cu ipsis erat, & cu ipsi præsencia consolabantur. Abscessus autem, oportebat ut diceret illum illi venturum per quem charitate in cordibus suis verbum Dei cum fiducia prædicarent. C H R Y. Vel prædit quidem, quoniam flagella patientur. Non autem quæ mors eorum repararetur ut Dei cultura: quæ maxime poterat eos attonitos facere. Vel quia illis eis a genibus debebant pati dixit: hic autem & que Iudeis dicit.

Hom. 76. Hæc locutus sum vobis, ut cum venerit hora eorum, reminiscamini, quia ego dixi vobis. Hæc autem vobis ab initio non dixi, quia vobiscum eram.

Hom. 76. C. Quid est ergo: { Si nō abie. paracly. non ve. ad vos. } Non enim ostendit subdiles: { Si enim non abie. paracly. non poterant, contristabatur affectus, quia carnalis desolabatur asperitus. unde sequit: { Sed qd. haec lo. sum. vo. tristis. impl. cor. ve. } Noverat autem ille quid eis potius expedi- re: quia viuis interior ipse est melior quo eos consolaturos erat spiritus sanctus. unde subdit: { Sed ego veritate dico vo. ex. vo. & ego va. } C H R Y S O T. qd. Et si milles contristemini, oportebat vos audire, quia me recedere vobis confert. Quid autem confert ostendit subdiles: { Si enim non abie. paracly. non ve. ad vos. }

Hom. 76. AVG. 1. de Trin. Hæc autem non propter iniquitatē verbī Dei & spiritus sancti: sed tanq; impedimento est p̄tia filii hominis apud eos, quo min⁹ venit ille q; minor & eftūq; non semper ipsum existentiū sicut fili⁹ formā serui accipies. O portebat ergo ut anterē ab eorum oculis forma serui, quā intuentes hoc solum Christum esse putabant, videbant. unde sequitur: { Si ai. abie. mit. eum ad vos. }

Hom. 76. A V G V S T. Numquid autem hic positus, eum non poterat mitere quem scimus super eum cum baptizatum venisse, utque manifeste: immo vero a quo scimus eum nunq; separabilem fuisse.

Hom. 76. C. Quid est ergo: { Si nō abie. paracly. non ve. ad vos. } nisi non potest capere spiritum quād secundum carnem noſe perficitus Christum? Christo autem dīcēdence corporaliter, non solum spiritus sanctus, sed & pater & filius illi affuit spiritualiter. G R E G O. Cap. 17.

Hom. 76. 8. Mora. A cū aperte diceret: { Et ab intentionis veltræ oculis corporis non subtrahit, sed in intellectu vos inutilibem per consolatoriū spiritum non perduco. A V G. de Ver. do. Hanc autem habitudinem spiritus sanctus paraclytus attulit, ut ab oculis caris forma serui remota, quam de virginis vtero accepit, in ipsa Dei forma in qua patri æqualis, etiam cum in carne dignatus est, appareat per manifestū, purgata mentis acie ostendere. C H R Y. Quid autem dicitur, quæ oscilli sunt? Spiritus autem sanctus in discipulis ostendit, ut in intellectu vos inutilibem per consolatoriū spiritum non perduco. A V G. de Ver. do. Hanc autem habitudinem spiritus sanctus paraclytus attulit, ut ab oculis caris forma serui remota, quam de virginis vtero accepit, in ipsa Dei forma in qua patri æqualis, etiam cum in carne dignatus est, appareat per manifestū, purgata mentis acie ostendere. C H R Y. Quid autem dicitur, qui non convenientē de spiritus sancto habent opinionem? Numquid expedit dominatorem abire, & serui accedere? Quæ autem sit uirtus aduentientis spiritus, ostendit cum subditur: { Et cum ve. ille ar. mundum de peccata, de iustitia, & de iudicio. }

Hom. 76. A V G V S T. Numquid autem Christus non arguit mundum? an forte quia Christus in Iudeorū tantum gentile locutus est, mundū non videtur arguisse? Spiritus autem sanctus in discipulis eius tuto orbi defensio, non umam getem intelligitur arguisse, sed mundum. Sed quis audeat dicens quod per discipulos Christi arguat mundum spiritus sanctus, & non arguat Christus, cum clamaret Apolitus: An experimentum queritis eius qui in me loquitur Christus? Quos itaque arguit spiritus sanctus, utique & Christus. Sed dicit: Ille arguit mundum, quasi dicat. Ille diffundit in cordibus vestris charitatem: Sic enim timore depulso, arguendi habebitis libertatem. Exponit deinde quid dixerit dicens: { De peccato quidem, quia nō crediderunt in me, hoc enim peccatum non dicitur, sed potius procedit, ut non dicent quoniam non preuidit futura, & hoc significat cu dicit: { Remini. quia ego dixi vo. & vt non posset dicere: Quoniam blandiens nobis ea quæ ad gratiam dicebat solum, cuius autem gratia hoc a principio non dicit, offendit dices, { hæc autem ab ini. vo. nō dī quia vobis erā. } quæ scilicet in custodia mea erat: & licetum erat interrogare, quād passionē cum hoc diceret, non ergo ab initio quando cum illis erat. Sed Marchetus non solum imminentē passionē, verum etiam ab initio hæc denunciata esse commemorat. Quid sit ergo vulnus & dicit: { Hæc autem ab initio non dī. } nisi quia ea quæ hic dicit de spiritus sancto, p̄ sit venturus ad eos & testimoniū perhibuit quando mala passuri sunt, hæc ab initio non dixit, quoniam cu ipsis erat, & cu ipsi præsencia consolabantur. Abscessus autem, oportebat ut diceret illum illi venturum per quem charitate in cordibus suis verbum Dei cum fiducia prædicarent. C H R Y. Vel prædit quidem, quoniam flagella patientur. Non autem quæ mors eorum repararetur ut Dei cultura: quæ maxime poterat eos attonitos facere. Vel quia illis eis a genibus debebant pati dixit: hic autem & que Iudeis dicit.

Hom. 76. b. C H R Y S O T. Quia discipulos nondum perfectos tristitia impugnabat, eos dominus incipiendo dirigit dicens: { Et nunc va. ad eum qui me misit, & ne ex eo, interro, me quo va. } Au- dientes enim quoniam intercedit vos, opinabitur se obsequiri p̄fētū Deo, ita cederent ut nihil ei loquerentur. Et ideo subditur: { Sed quia haec lo. sum. vo. tristis. impl. cor. ve. } Non parua autem & hæc mitigatio scire eos, quoniam scierant dominus tristitia & eorum superabundantia, & propter desperationem eius, & propter ma- la quæ didicerant se passuros, & nesciebant si possent viriliter ferre. A V G. Vel quia superius interrogauerunt eum quo esset itus, & responderet eis se iturum quo ipse tunc venire non possent.

Hom. 76. C. A P. V T X V L.

Hom. 76. V G V S T. Merito promissio spiritus sancto quo in eis Tract. 93. operante fierent testes eius subiunxit. { Hæc locutus sum vobis ut non scandalizemini. Cum enim charitatem Dei diffunditur in cordibus nostris per spiritum sanctum qui datus est nobis, sit pax multa diligentibus legem Dei non sicut illos scandalum. Deinde qui passuri essent exprimes ait: { Quia ab ini. mecum effis, quod modo non faciut, quia illius